

УДК 349.4

ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ СТЯГНЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ У РЕКРЕАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ

Скакун Ю. В.

Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Сімферополь, Україна

В роботі проведено аналіз правового регулювання земельного податку на територіях рекреаційного призначення, в тому числі надання пільг. Крім того, у статті з еколого-правової точки зору розглядаються найбільш гострі питання, пов'язані з використанням природних і створенням штучних пляжів.

Ключові слова: рекреація, рекреаційна діяльність, земельний податок, земельні правовідношення, рекреаційні підприємства, фінансова діяльність.

Сучасний етап розвитку України характеризується докорінними перетвореннями в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Конституція України поставила завдання побудови правової держави на базі ринкової економіки, що робить необхідним забезпечення надійної охорони конституційних прав громадян, дотримання принципів соціальної справедливості, суворого дотримання законності. Викладене свідчить про актуальність теми дослідження та визначає його мету – здійснити аналіз шляхів вдосконалення процедури стягнення земельного податку у рекреаційній галузі.

Стаття 49 Конституції України [1] закріплює право кожного громадянина на охорону здоров'я, медичну допомогу і покладає на державу забезпечення фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм.

Конституція України встановила, що держава сприяє розвитку лікувальних установ для усіх форм власності і турбується про розвиток фізичної культури і спорту, а з цього витікає і необхідність сприяти здоровому відпочинку. Держава поставила мету, якої повинна досягти.

Автономна Республіка Крим (далі – АРК) є територією, яку держава може використовувати для можливості реалізації кожним громадянином права, гарантованого ст. 49 Конституції України.

Однак розглядаючи соціально-економічну ситуацію, що склалася в Автономній Республіці Крим, на жаль, слід констатувати, що така пріоритетна для Криму галузь діяльності, як рекреаційна, на даний час не працює на повну силу.

Крім того, Конституцією України [1] землю визначено основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Разом з тим, діюче земельне законодавство України є недосконалим і наразі, як і пересічні громадяни, так і фахівці земельного права неодноразово стикалися з чисельним дублюванням норм, що регулюють земельні відносини.

За наявності окресленої проблеми, виникає потреба у виробленні теоретичних засад попередження, вирішення та усунення недоліків у механізмі правового регулювання земельних відносин.

Теоретичною основою дослідження стали праці вчених-правознавців України у галузі земельного та екологічного права: Носіка В. В., Шульги М. В., Кулинича П. Ф., Бобкової А. Г. Сприяли дослідженню також наукові доробки українських вчених: Гетьмана А. П., Каракаша І. І., Мунтяна В. Л., Малишевої Н. Р., Погребного О. О., Шемшученка Ю. С., Мірошніченка А. М.

В даний час порядок і розміри плати за використання земельних ресурсів визначені Законом «Про плату за землю» [4]. Однак перед кримськими здравницями гостро стоїть проблема плати за землю.

Відповідно до ст. 7 Закону «Про плату за землю» [4] у населених пунктах Автономної Республіки Крим, віднесених Кабінетом Міністрів України до курортних, до ставок земельного податку застосовується такий коефіцієнт: на південному узбережжі АРК – 3,0; на південно-східному узбережжі АРК – 2,5; на західному узбережжі АРК – 2,2. Ставки земельного податку на земельних ділянках диференціюють і затверджують відповідні сільські, селищні ради, виходячи із середніх ставок податку, функціонального використання і місцезнаходження земельної ділянки, але не вище, ніж у два рази від середніх ставок податку, з урахуванням коефіцієнтів, встановлених ч. 2 ст. 7 Закону «Про плату за землю».

Таким чином, у Законі не сказано, що регіони мають право самі встановлювати розмір коефіцієнта [3], [4]. У той же час, як показує практика, на всій території Криму застосовується коефіцієнт 3. Тому при існуючих обставинах доцільніше було б зняти коефіцієнт.

На жаль, рекреаційна діяльність на півострові носить яскраво виражений сезонний характер, що пов'язане у першу чергу з недостатністю бюджетного фінансування, нерозвиненістю інфраструктури, відсутністю єдиної загальнодержавної програми розвитку рекреаційної галузі. Фактично кримські здравниці працюють 5 місяців на рік (травень-вересень), тоді як плата за землю протягом року стягується однакова.

У зв'язку з цим необхідно ввести диференційовану оплату землі в залежності від функціональної завантаженості санаторно-курортної установи. Необхідність такого заходу в першу чергу, викликана важким економічним становищем здравниць в умовах недостатнього і нестабільного бюджетного фінансування і вона зберегла б свою актуальність навіть за умови введення її на певний строк.

Що стосується надання пільг зі сплати земельного податку санаторно-курортними закладами, то це питання регламентується ст. 12 Закону «Про плату за землю» [4]. Однак і зміст самої статті, і перелік підприємств, які звільняються від сплати податків, неодноразово змінювалися і тлумачилися фахівцями по-різному.

У ситуації, що склалася вважаємо доцільним, зобов'язати підприємства санаторно-курортного призначення, що працюють із метою одержання прибутку, крім дитячих оздоровчих закладів, вносити в бюджет плату за землю в повному обсязі.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ СТЯГНЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ...

Крім того, доцільно надавати пільги з плати за землю тільки санаторно-курортним закладам, фінансування яких здійснюється з бюджету. При цьому, у випадку, якщо пільга надається підприємствам, що фінансується з державного бюджету України, то втрати бюджету Автономної Республіки Крим, що виникають у результаті її надання, повинні компенсуватися за рахунок державного бюджету України.

Сьогодні оподаткування підприємств рекреаційної галузі здійснюється на однакових умовах з підприємствами виробничої, торгівельної та ін. галузей. Однак це суперечить економічному сенсу діяльності підприємств рекреаційної сфери, адже основним завданням санаторно-курортних установ є одержання соціального ефекту, а не прибутку.

Не менш гострою проблемою, яка стосується земель рекреаційного призначення, є недостача природних пляжів. Довжина берегової смуги кримського півострова, придатної для пляжів складає 343 км. При середній ширині 25 м. Якщо врахувати, що на одного відпочиваючого повинно бути не менше 5 кв. м. пляжу, а одного хворого в санаторії – 10-12 кв. м., то пропускна спроможність пляжів Криму у високий сезон – липень-серпень складає 4,4 млн. чол.

Недостача природних пляжів і інтенсивні абразивні процеси, що руйнують беріг, призвели до широкого створення штучних пляжів. Проте, ці комплекси небездоганні з екологічної точки зору – насипні пляжі змиваються штормами в море і матеріал знищує в прибережній смузі нерестовище риб, гинуть водорості й інші донні організми. Буни утрудняють циркуляцію морської води і призводять до її застою. Морська вода утрачає свою прозорість. Найкраще поповнювати пляжі ПБК твердим річковим і сільовим стоком. Проте берегоукріплюючі і протизсувні заходи потребують притягнення значних коштів для планомірних робіт із зберігання пляжних територій, що повинно одержати підтримку на державному рівні.

Серйозні проблеми виникли на Південному березі в зв'язку з виділенням земель рекреаційного призначення, у тому числі і пляжних територіях, під будівництво й інші види господарської діяльності, що у більшій частині ведеться хаотично, без урахування вимог Закону «Про курорти» і інших норм законодавства.

Подібні процеси неприпустимі, якщо брати до уваги значення рекреаційної діяльності з медико-біологічної точки зору, котра відіграє важливу роль як реабілітаційна ланка в системі охорони здоров'я, а також як діяльність, спрямована на зміцнення здоров'я людини, відновлення її працездатності.

Викладене вище дає підставу для наступних висновків. По-перше, з метою наведення порядку в питанні збереження і використання пляжних територій необхідно:

1. оголосити мораторій на виділення земель у 100-метровій зоні прибережної смуги для розміщення об'єктів і споруд, не пов'язаних безпосередньо зі створенням і розвитком курортного лікування і відпочинку;

2. звільнити 100-метрову зону курортних регіонів від споруд і об'єктів, що здійснюють діяльність, яка супроводжується забрудненням навколишнього природного середовища, природних лікувальних ресурсів і руйнацією пляжів.

По-друге, ефективність роботи галузі в цілому і кожного підприємства, зокрема

в даний час оцінюється за економічними показниками – підсумками фінансової діяльності, має оцінюватись одержанням прибутку, рентабельністю і, звичайно ж, за обсягом коштів, відрахованих у бюджеті різних рівнів.

Таким чином, з одного боку, рекреаційні підприємства є одним з головних джерел формування прибуткової частини бюджету АРК, а з другого, основним завданням санаторно-курортних установ є одержання соціального ефекту, а не прибутку.

По-третє, пріоритетним завданням правового регулювання фінансування витрат рекреаційних підприємств повинне стати подолання суперечності, про яку йшлося вище, за рахунок перегляду механізму фінансування рекреаційних підприємств державної власності і розробки законодавчої бази, яка дозволяла б стабільно функціонувати і розвиватися всім рекреаційним підприємствам, незалежно від форми власності і відомчої приналежності.

Список літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. - № 30. – С. 141.
2. Про курорти : Закон України від 15.10.2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1884.
3. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
4. Про плату за землю : Закон України від 30.07.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 38. – Ст. 560.
5. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 31. – Ст. 241.

Скакун Ю. В. К вопросу об усовершенствовании механизма взимания земельного налога в рекреационной сфере/ Ю. В. Скакун // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Серия: Юридические науки. – 2010. – Т. 23 (62). № 1. 2010. – С. 247-250.

В работе содержится анализ правового регулирования взимания земельного налога на территориях рекреационного назначения, в том числе предоставления льгот по плате за землю. Кроме того, в статье с эколого-правовой точки зрения рассматриваются наиболее остро стоящие вопросы, связанные с использованием природных и созданием искусственных пляжей.

Ключевые слова: рекреация, рекреационная деятельность, земельный налог, земельные правоотношения, рекреационные предприятия, финансовая деятельность.

Skakun Y. To a question on improvement of the mechanism of collecting of the land tax in recreational sphere / Y. Skakun // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2010. – Vol. 23 (62). № 1. 2010. – P. 247-250.

In the paper the analysis of legal regulation of collection of the land tax in territories of recreational appointment, including granting of privileges on a payment for the earth contains. Besides, in article from the ekologo-legal point of view the most sharply standing questions connected with use natural and creation of artificial beaches are considered.

Keywords: a recreation, recreational activity, the land tax, land legal regulation, the recreational enterprises, financial activity.

Надійшла до редакції 21.04.2010 р.